

Socialpolitikens kvinnohistoria kan ge hopp och framåtblickande

De sociala frågornas historia borde utmana oss alla. Även politiska journalister, socialpolitiker, forskare och författare. Betydelsen av kvinnors samhällsengagemang och nätverkande i vår egen samtid och i synnerhet under en pandemi, kan få avgörande utslag för solidaritet och framåtblickande. Socialpolitiska kvinnors gärningar och drivkrafter i vår historia skulle kunna utmana oss alla. Men då borde den politiska journalistiken bli betydligt vassare än i dag. Det skriver Jörgen Lundälv, författare och docent i socialt arbete vid Göteborgs universitet.

Hela tiden görs översyner och uppföljningar av olika verksamheter inom det sociala området. Vi talar om hur social hållbarhet ska uppnås inom socialtjänsten, funktionshinderspolitiken och så vidare. Samtidigt talas det mindre om solidaritet och klassperspektiv. Fina namn på statliga utredningar som *Hållbar socialtjänst (SOU 2020:47)* och *Styrkraft i funktionshinderspolitiken (SOU 2019:23)* innehåller knappast några historiska blickar eller inblickar.

I den ena utredningen står på lättläst svenska i en kort sammanfattning: *"Det behövs mer statistik och siffror som visar hur personer med funktionsnedsättning lever sina liv"* (s.31 SOU 2019:23). Som om siffrorna skulle förbättra något med automatik. Har siffror inom den sociala ingenjörskonsten medfört något positivt historiskt? Siffrorna kanske istället leder till en ökad skräck och rädsla inte bara hos funktionshinderrörelsen utan också hos människor i utanförskap. Vad händer när samhället vill kategorisera och klassificera mig ännu mer i framtiden? Får jag det bättre då? Eller blir jag ännu mer utsatt? Frågorna är viktiga att ställa

sig i dag.

Och så blickar vi tillbaka ett par år precis som om det vore det enda som stod oss till buds. Jag menar att vi måste blicka tillbaka längre än så för att få syn på våra förebilder inom exempelvis socialpolitiken. Kvinnor i socialpolitiken har osynliggjorts under många år. Låt inte osynliggörandet fortsätta. Historieskrivningen är inte rättvis utan visar på en mörk sida i vår socialpolitiska historia. Kvinnorna hade historiskt flera drivkrafter men också ansvar för socialpolitiken och olika åtgärder. Att rikta blicken långt tillbaka i tiden är lika viktigt som att rikta blicken långt framåt. Därför är det dags att bryta dagens tunnelseende.

Att se bakåt i tiden är naturligtvis lika krävande som att vara framåtblickande. Det kräver att vi har en helhetssyn men också riktar blicken lite längre bort än vi är vana vid. I många och långa tider har människor levt i utanförskap, förtryck, lidanden och fattigdom. Trångboddhet och smittsamhet kanske vi tänker på i dag och det var även förhållanden som rådde under sekelskiftet. Men också ensamheten och utsattheten för människor med olika funktionsnedsättningar.

Socialpolitikern och författaren **Elin Hök** skriver i en av sina texter: *"Jag har gått därute på slätten ensam, och jag har känt mig lik ett höstlöv, som virvlar bort i stormen, och som ingen kommer ihåg. Aldrig har ljusen från fars och mors stuga lyst för mig – jag har alltid varit bland främlingar. Och när jag går för mig själv, blir jag stundom bitter och hatfull. Tusen människor äro som jag – men var finns de? Jag ville nog ropa till dem, men de skulle aldrig höra min röst. De längta som jag – o, varför höra de mig ej!"* (s.31 i *Alvarens folk*, 1923). Litteraturen och språket visar oss betydelsen av ordets makt men också vilka möjligheter som finns för såväl socialpolitiker, socialarbetare, forskare, författare och politiska journalister att bli och sedan ha rollen som samhällskritiker.

Socialpolitikens egen kvinnohistoria visar att flera kvinnor var engagerade:

Anna Lindhagen för freden, **Amelie Posse** hade ett antinazistiskt engagemang, **Gerda Meyerson** i funktionshinderperspektiven och så vidare.

De vågade bryta gränser och engagera sig både inom socialt arbete och utanför ämnet. Det kan inte vara New Public Management, manualbaserat socialt arbete (bedömnings- och kategoriseringsinstrument) och dokumentationsiver som är drivkrafterna i vår tid. Det sociala arbetet måste alltid handla om den sociala frågan och mötet med människan.

Vår historia visar att hopp och framåtblickande har en stor betydelse. Inom kvinnohistorien finns flera intressanta vägvisare mot rättvisa, solidaritet och att bryta den kvävande tystnaden på det sociala området.

Här har vi alla något att lära om hur vi i dag talar om socialpolitikens kvinnor och hur vi kan låta oss själva bli inspirerade av förmågor och mod.

Jörgen Lundälv

författare och docent i socialt arbete